

قۇوغا گونو

حمید آرغیش

پاییزین چیسکین لی، دۇمانلی گونو آيازیبیردی. لوتله شمکه اولان ویشنه، شاه پالید، قوش کیرازی، هولو آغاجلاری قیلینچ تک کسهن سازاقدان قورو شوی لرین ترپه دیردیلر. باغچالی حیه طین عمارت اولان طرفینده، سرین هاوانی سایمادان «قاسیم خان» اوزه رینه دۆشنه کلی تختین اوستونده اوتورموشدو. «او» چلیم لی و دولو گوؤده سینی بیر آز قالدیراراق آئینده اولان سومویو، مۇهره لرله تیکیلیمیش دوواری زنجیرلەنن ایتە توللادی. سونرا اؤزو اوتوردوغو یئردن قالخیب ایتە ساری آدیملادی.

دوم آغ رنگده اولان هوندور ایت دیشلرین قیجیردا - قیجیردا هافیلدادی. زنجیرین قیسا اولدوغو اوچون، ایت گوجلو قیچلاری اوسته قاوزاناراق، زنجیردن قۇرتولماغا نه قدهر گوجلە نیردیسە باجاریقلى اولموردو. نئچه لحظه آياقلاری اوسته سومویه چاتماق اوچون دیرناقلاری جاپناقلاریندان ائشییه چیخیمیش آلری ایله هاوانی سؤکوردو. «قاسیم خان» ایسه سومویو گۆتوروب ایتین آلری چاتاچاغیندان بیر آز آرالی ساخلایاراق، اونو اؤجه شدیرمه یه چالشییردی. «قاسیم خان» ایتین او دۇروموندان، سومویه چاتماق اوچون اؤزوندن چىخارتدیغى غضبلى سسلریندن لذت دۇبور، گولومسه ییردی. ایتین بوغازینا باغلانان کیمی زنجیری جیریلدا ییردی. «قاسیم خان» ایتی آرتیق اؤجه شدیرمه دن قۇرخوب، سومویو بۇراخدی. ایت ده کیچیک بیر سیچراییشلا گویده توتدو. «قاسیم خان» راضی لیفلا :

- «ایکی گون آج قالما یاخشى ییرتجى ائدی!» - دئدی. «آی قانیقمیش حیوان! ایندی بیر داینا آیینی دا سؤکه یلرسن...».

ایت بیر آندا سومویو یئیپ، یئنن دن هافیلداماغا باشلامیشدی. آغزینین سویو سوزوردو دامجی - دامجی. هله آجلیغی سؤنمه میشدی.

- «یوخ حیوان! صاباح گون اورتایاجان دؤزمه لی سن. هله لیک بسیندی...».

بیردن: «قوبوش! منیم قلیانیمی گتیر!» دئیە باغیردی.

- «گتیردیم.. گتیردیم خان!». دئییب، اوجا بویلو، ساده گئیملی، آریقلىقدان کؤکس سوموکلری ساییلان بیر کیشی، سویو ساریمتیل اولان قلیانی خانین اوتوردوغو تختین اوستونه قویدو.

- «فقط گتجه بیر آز سوموک آتارسان گوجسوزلمه یه، بیر آز دا قان یئدیز...».

نئچه لحظه قلیانی چکمه که یه مشغول اولوب، سوسدو. سونرا!

- «ته دئدی "قلینچ"؟! ایتی قاپلانلا بۇغوشدورما یا گتیره جک می؟ شرطی بۇینونا آلدیمی؟».

الی قولتوق دورموش قوبوش حسرتله خانین قلیان چکمه یینی سئیر ائدیر، وجودی بیر حبه قندجه تیریه کدن اؤتوردو. نئچه لحظه خانین سؤزونو ائشیتمه یین کیمی چاشباش قالدی. لاکین بیردن دئدی:

- «خان ساغ اولسون! بيله سینه دئدیم.. سیز کی بو عنادچی ائلاتلاری تانیرسینیز، هله ده آدام اولما ییب لار دئییردی "قۇردئش" سورو ایتی دیر بۇغوشسا...»

خان باغیراراق سؤزونو کسدى:

«نمنه؟ او، دۇرد پارا کندين خانى نین سؤزو اوسته سؤز دانیشیر...!»

- «خان ساغ اولسون! بیخود ائله ر! ائله کی بیلدى قبول ائتمه سه او بیر تیکه یئر ده گئدیر نه غلط دارتا ییلر؟ گتیره ر گۆزو ده چىخار...».

خان دن دوشموش دولو بیغلارینی چئینه یه رک :

- «به نندن زیققیلدا ییر» میریلدا یاراق سورو وئردی.

- «ظاهیرده ایت اوغلونون دور، اونا بیر شئی اولماسیندان قورخور..».

- «جهنمه!!»، دئیهرک صحبتی بیتیردی.

قوبوش سوسدو. خان آرا وئرمه دن نارگیله نی ماراقلا سؤمورور ذوق آلیردی. تیریه یین دادی داماغینا چیخدیقجا، رنگ - روفو بوزاریردی. مخمور - مخمور دوشونوردو:

« بو دؤرد کند ده “قیلیج” قاباغیمدا دوروب. اونون اؤزو و سوروسونون داماری دا بو قوردا بنزهر موده ییش، مرمی به گلمز، داوا کار سالماز ایته باغلی دیر. سونرا “قارا چمن” گه دییی..

- «صاباح یولداشیم “رؤهراب” خان بورا گله جک». - دئدی - «اونا یاراشان بیر شؤلن ترتیب ائتمه لی سن. آشپازخانایا تاپیشیر.. قوی بیزیم ده بارماغیمیزین دادین آنلا سین..».

گؤزله رین ایته زیلله دی. آج ایت اویان - بویانا وورنوخور یئری دئشه له ییردی.

- «گئرچکدن بو آغ دئوه قنیم تاپیلارمی؟..».

و قوبوش بیلمه دی خان اوندان سوروشورمو یا نئشه پریسیندن!!

آغیزلاریندان بوغ پوسکورولن کندلی لر، شاشقین - شاشقین دؤرد دؤوره سی چپرلی بیر محوطه نین ائشییینده آرابانین بیر تکرینه باغلانمیش دوم آغ ایته، اونون ایتی، قاراسیز و وحشی حرکاتینا، تایی گؤرونمه میش هئیه تینه، سونرا اوجا تخت اوستونده اوتوران قاسیم خان و یولداشی سهراب خانایا باخیردی. سهراب گوده اولدوغوندا آرتیق یوغون گؤرونوردو. باشینداکی پهلوی بؤرک و اوزونون سیزاناق اولدوغو اونو چیرکین بیر قولچاغا بنزه دیردی. اما هر لحظه باخاغاغینی ده ییش، نارین و پارلاق گؤزله رله دیقتله زیلله نمه سی، اونو فیکیرلی و چوخ احتیاطجیل بیر آدام اولدوغونو گؤستریردی. او قاپالانی سوزه رک هم ده قاسیم خانایا تکلیف اوچون دئدی :

- «چوخ گوجلودور.. دوغوردا دا ائله آدینا گؤره وار. منیم طهران “رؤو پارک” یندا گؤردویوم آسلانلاری اینان وورسایدین بونون گؤتونه گیره ردی!..».

قاسیم خان پییقیلدادی. اونون تعریفینی بیه نمیشدی:

- «بو ایتی 50 داوارلا ده ییشمیشم.. اؤدوز مامیشام؟!»

سهراب خان ایته زیلله ندیکجه اونون فوق العاده لیینه داها امین اولوردو. حیس ائتدی ائششک ساییلیر.. دئدی:

- «من اولسایدیم هه.. امما سن یوخ! هر حالدا هره نین بیر دومویو وار. منیمکی داها اوجوز باشا گلن آلیشیدیر. خوروز دؤیوشدورمک داها خانیم لار داماغینا اویغون دور..»

قاسیم خان اونون ایشاره سین آنلا ییب قاققا چکدی. چاشکالارینی اورمو چاخیریندان دولدوردو.

- «من همیشه سنی آلیشلامیشام قاسیم به ی! بئش - اون ایله دؤرد کندی بیه لنمک، “توغرول” کیمی قاقچاقچی و یاغی ایله باشارماق دؤوو.. کاش من ده سنین کیمی ائله اولدن باشیما بلا اولانلاری کؤچوردهردیم.. اما نئییه ییم اوره ییم کؤوره ک دیر.»

قاسیم خان دویو یانساقلیغی باشلا یاجاق. سؤزون کسدی:

- «گلدییینه زه گؤره چوخ مینتدارام. فیکر ائدیرم ایلک دفعه دیر بو ایتی گؤرورسوز؟!».

- «دوغروسو بو زامان گلمه یی اصلن بینمزدیم.. بیلیرسن شهرده بیر آز قاریشقیلیق لار وار.. دئدی قودولار دا وار.. سن کی یاخشی بیلیرسن قورد دومانلی گون آختارار.»

قاسیم خان ایله اونون کوره یینه چالیب:

- «قورخما! ایندی به جن کیمسه خانایا بیر سؤز دئمه ییب و دئیهمز.. آهان اودا گؤزله دییمیز ایت..».

ایکی نفر زنجیره له آچیق قومرال رنگده اولان بیر ایتی چکه - چکه گتیریدیلر. اونلارین آردیجا قاراشین بیر یئنی یئتمه اوغلان توتغون و پوزغون اولدوغونو گیزلتمه یه چالیشان و قیزارمیش گؤزلری رغبینه آچیقدان قاشلارینی چاتمیش حالدا چیره یاناشیردی.

خانین آدمالاری نین چکیشی قارشیسیندا ایت دیره نیر، دۆنوب آرخادا گلن بییه سینه باخماق ایسته سه ده، زنجیر اونا ایمکان وئرمیردی. بو اوزدن داها نادینجلیک گۆستریردی..

– «چوخ چابالاییر، جانلی – باشلی گۆرونور..» سهراب خان گۆزون ایتدن چکمه دن دئدی.

– «ایندی جانلی – باشلیغینی قاپلان اونا گۆسته ره..» قاسیم خان غضبله دئدی.

ایتی چپره ساری سورو کله ییب ایچری بوراخدیلار. اوغلان اونو یوشوتماغا قالدخاراق باش – قولاغین تومارلادی..

نچه لحظه ایکی ایت بیر – بیرینه قانلی – قانلی باخدیقدا نه ائده چکلرینی یاخشی باشا دوشدولر.

قورۇ یئمیش لرله دوموک اولان قاسیم بهی، هامیدان آرتیق نیگران و اضطرابلی گۆرونوردو. اؤزونو ایتى شرابلا یوشوتماغا چالیشیردی. آبیروی بو ساواشا باغلی اولانلار کیمی ایدی. سانکی اؤزو چپر ایچریسینده قوردش “ین قاباغیندا دایانمیش کیمی ایدی..

سهراب خان بیر قاخ سؤموراراق یابانجی ایتدن گۆزون چکمه دن قاسیم خاندا خطاب:

– «قوردا آرتیق بنزه ییر.. اولما یا قورد توخوموندا دیر؟!» دئدی.

– «قاپلانا فرق ائتمز.. قورد یا قوردا اوخشار.. هر حالدا بونو قاپلان یئنه چک.»

سهراب خان اونون دئدیکلرینی آلدیرمادان دئدی:

– «آما سورو ایتی خطرلی اولور..»

بونولا بئله سهراب خان، قاسیم خانى مرچلشمه یه ماراقلاندىرا بيلمه دییینی آنلادی!

«قوردش» کهروبا کیمی چکمه لی اولان بال بویاقلی گۆزلرله، آل اوزون دیلینی سالایاراق لهله مکده کن قانی سوئیوق دورموشدو. لاکین قاپلان سانکی اوزاقدا بیر شاققات گۆرور، بیر یئرده دینج دورما ییر، هئی آتیلیر دوشور و قیریق – قوروق سسلر چىخارتیردی. «تورغای» ایتین قولاغینا نه سه دئییب ایتی آچدی. بو طرفدن ده قاپلانی آچدی. قاپلان سورعتله قوردش “ه ساری یوردو، آما آرا ساخلایاراق دایاندى. بیر لحظه هر ایکی ایت دوروملارینی یوخلادیلار. گۆز – گۆزه دیره دیلر. سونرا بیر – بیریندن گۆز اوزمه دن مئیدانی آدیملا دیلار. قاپلان قاباغیندا دایانان ایتین قانی سویوقلوغوندا تکلری اورپریردی. قاسیم خان اؤز ایتینی اؤجه شدیرمک اوچون اوئوردوغو یئردن آزجا قالدخاراق باغیردی:

– «قاپلان!.. یومول حیوان!..».

قاپلان بیر آن دۆنوب بییه سینه باخدی.. سانکی هر واخت کیمی قامچینی کوره کلرینده حیس ائدیردی.. بیردن قوردشین اوستونه سیچرادی. قوردش چیینی ایله اونون جومماسین سووا بیلدی. لاکین یئنه سایماز و سایخاش دورموشدو. اوغلان آرا وئرمه دن اونو تحریک ائدیردی..

بو کز ایتلر جانلی سارماش دیلار. قوردش قاپلانین تولاقدان کسيلمیش بیر قولاغین جیرا بیلدی. قاپلان اولاییب گئری چکیلدی. آما پنجه لرله آتیلاراق قوردشین چیینیندن وورب ایتی دیشلرله اونو یارالادی. قان دادی داماغینا چاتینجا سانکی قودوردو. یئنه بیر – بیرینه گیریشدی. آغیر پنجه لرله بیر – بیرینی تورپاغا چالیر، یئرده اوه ده مکله قورخولو سسلر توره دیردیلر. ایزله ییجی لر درین بیر سوکوتا دالمیش، حیوانلارین قووغالارینی تاماشا ائدیردیلر.

قوردش قاپلانین قارینی آلتیندان کئچیب اونون بۆینونو توتماق ایسته ينده قاپلان اونون آماجی یولوندا گئری چکیلدی. او حالدا اونون آشماغیندا فایدالاناراق اوستونه آتیلدی. ایتلر چاتاللاش دیلار. حیات قووغاسی بوتون دهشتی ایله جانلنماقدا ایدی. قاپلان حریفی نین بوغازیندا – دئمک گوجسوز یئریندن – توتماغا قالدی. لاکین او آندا قوردشین آغیر و ایتی جاینقاقلاری شیدتله باشیندا ده یه رک تکلرینی یولارکن بوغازینی جیزدی. قاپلانین دیشلری بوشالدى. آردیجا دالی آشدی.. بو دفعه ایکی ایت یالنیز هورومه یه کیفایت لندیلر. هر ایکی سیندن قان سوزور، آراسی کسيلمه دن لهله ییردی. نفس لری سرین هاوادا دؤنوردو.

بو دؤنه اوز – اوزه دیدیشمه یه باشلادیلار. آیاقلاری اوسته قالدماقدا ضعف نقطه آرامایا چالیش دیلار..

تورغای اؤز ایتینی چئشیدلی کلمه لرله آلقیشلا ییردی..

قوبوش شىدتلە تۆۋەن يەرگە جاماعات آراسىندىن اۋزۇنە يول آچمايا چالشيىردى. او سورعتلە قاسىم خانانا ياناشدى. بللى ايدى اوزون بير يولو قاميش. قاسىم خانىن قولايغىنا دىيىلن سۆزلردن سەھراب خان يالنىز نىچە كىمە دويانا بىلدى. « آلا - بولا گىيىملى.. سيلاھلى لار..»

فېكرى ايتى يانيندا اولان قاسىم خان، آغزىنى دولدۇرۇپ «جەننەم اول!» كىمەلرېنى دىمەن، آچىلان گوللر سىيىندە كىمەلر دوداقلارېندا دونوق قالدى. سەھراب خان سورعتلە يىرىندىن سىچرادى. كىمىندە كى بىش آچىلانى چىخاردار— چىخارتماز نىچە قورشون اولارېن بساطلارېنى داغىتىدى. بونون آردىچا اوزون توفىنگ داشىيان نىچە اتلى مېيدانا گىردىلر و كندلى لرىن سىلرېلە آلىشلاندىلار.

آتلى لارىن اۋنۇندە اۋىناغان بير آتا مېنن گىنج زابىت قاروۋول توتىمادان سەھراب خانىن آتماغا حاضىر تاپانچاسىنى ياردى.. جاماعاتىن ھى - كويو مېيدانى بوروموشدۇ. دىمك 21 آذر انقلابى بورادا دا پىروز اولموشدۇ.

گۇيۇن بۇيرو قان رىگىنە چۆرىلن چاغ، ايكى خان سورودن آيرىلمىش داوار كىمى سيلاھلى عىسكرلرىن اۋنۇندە باخچايغا طرف گىدېردىلر. تورغاي و آتاسىندان سۇاي ھامى اولارلى اىزلەيىردى.

آتا - اوغول چىيىن - چىيىنە چىرە دايناراق گولومسەيىردىلر. . چىرىن اورتاسىندا بوغازى يىرتىلمىش و آل قانىنا بلەنن قاپلانن كۇكسو اوستە قوردىش دورموش غلبە ماھىيىسى اۋتور كىمى داغلاردا زىنگىلدەين سىي ايلە اۋلايىردى.